

Ecologische evaluatie Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer

Tim Visser
Erik Kleyheeg

- Wageningen Environmental Research
- Sovon Vogelonderzoek Nederland

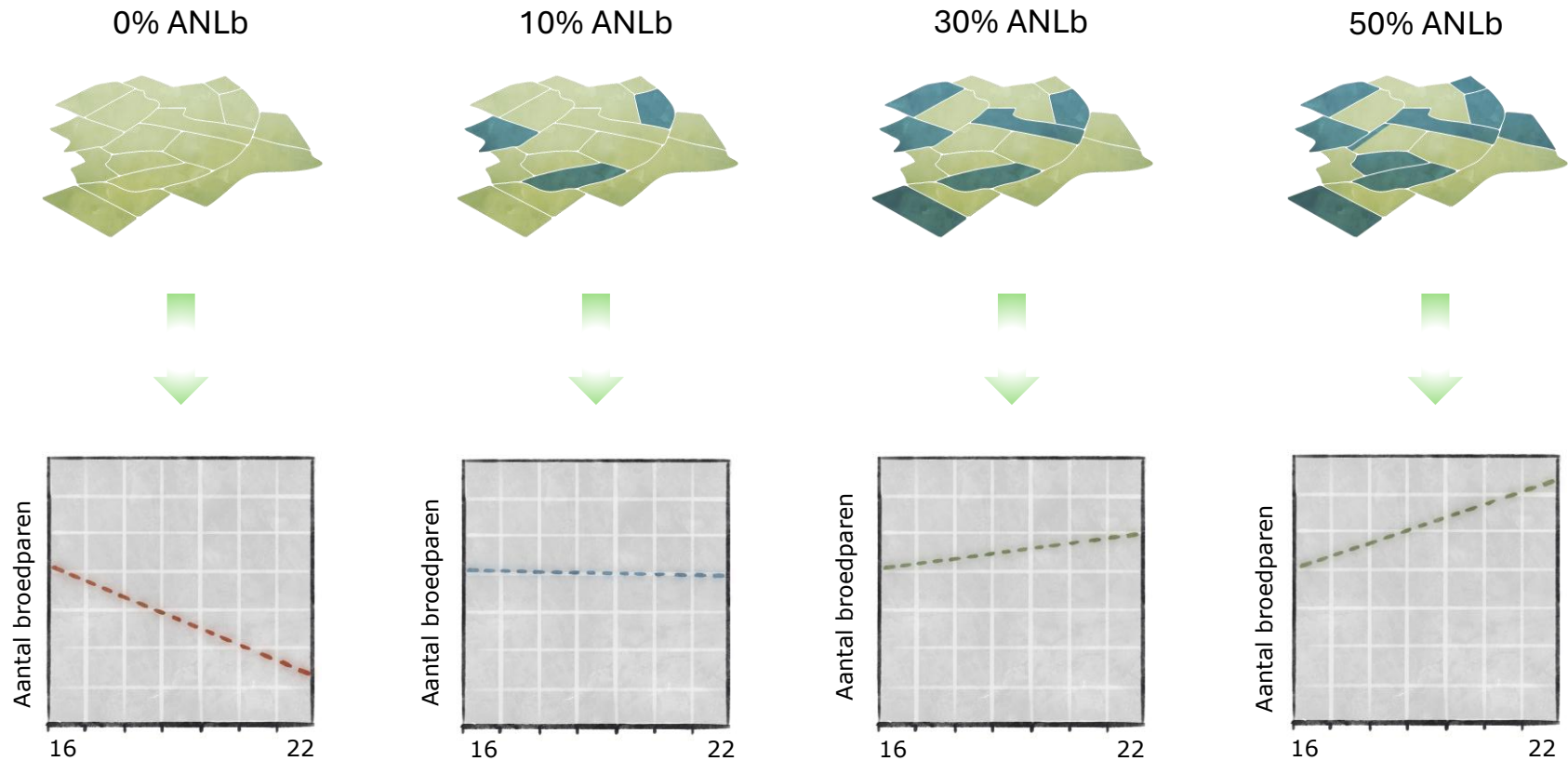
april 2025

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

M4 Relatie tussen aandeel zwaar beheer en trends

Hypothese: des te groter het aandeel van een gebied dat uit zwaar ANLb beheer bestaat, des te positiever de trend van daar in voorkomende broedvogel-doelsoorten

Open grasland

Open akkerland

*

Natte dooradering

ns

Droge dooradering

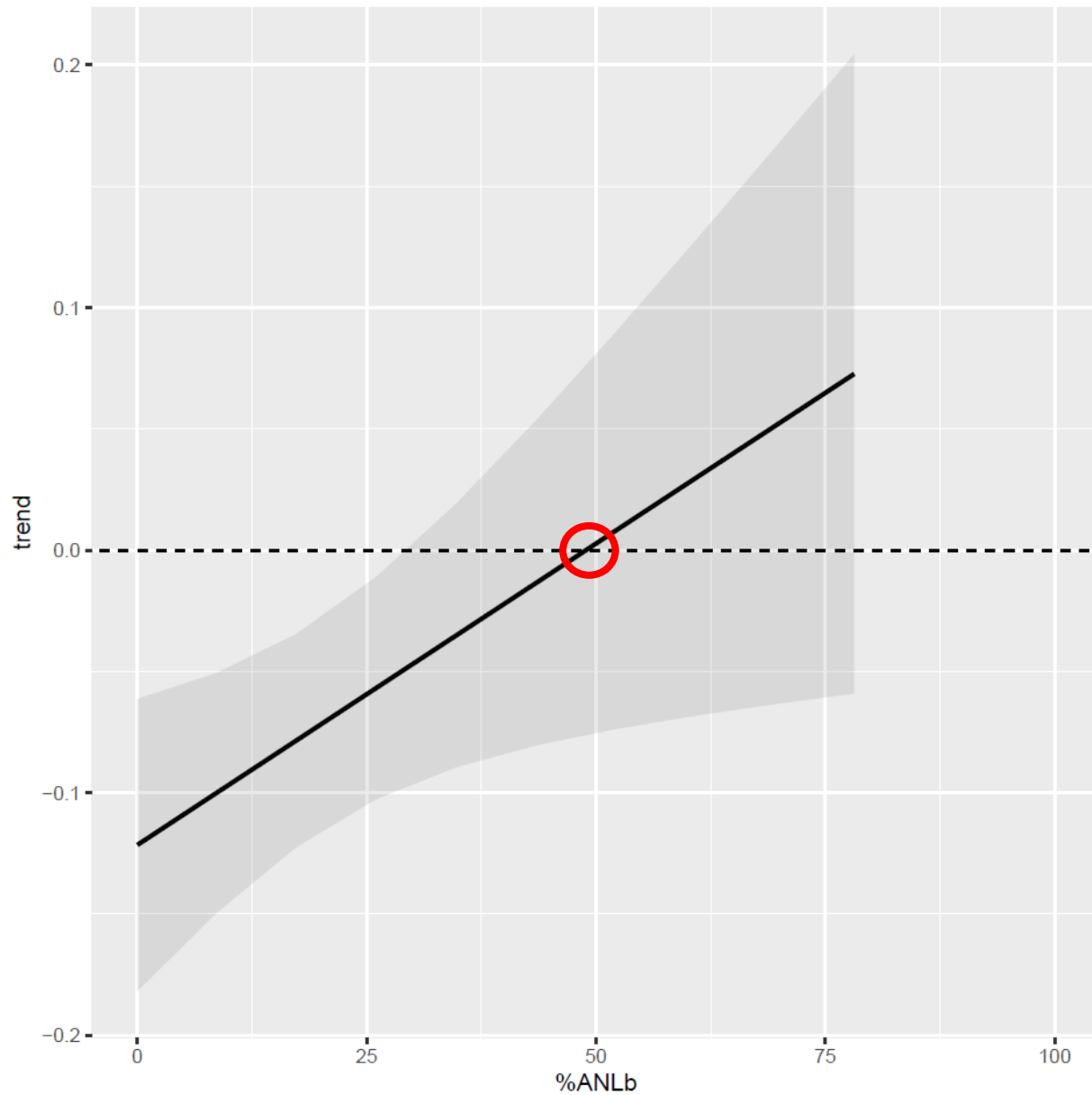
Geen significant effect

- Doelsoortgroep natte dooradering

Significant positief effect:

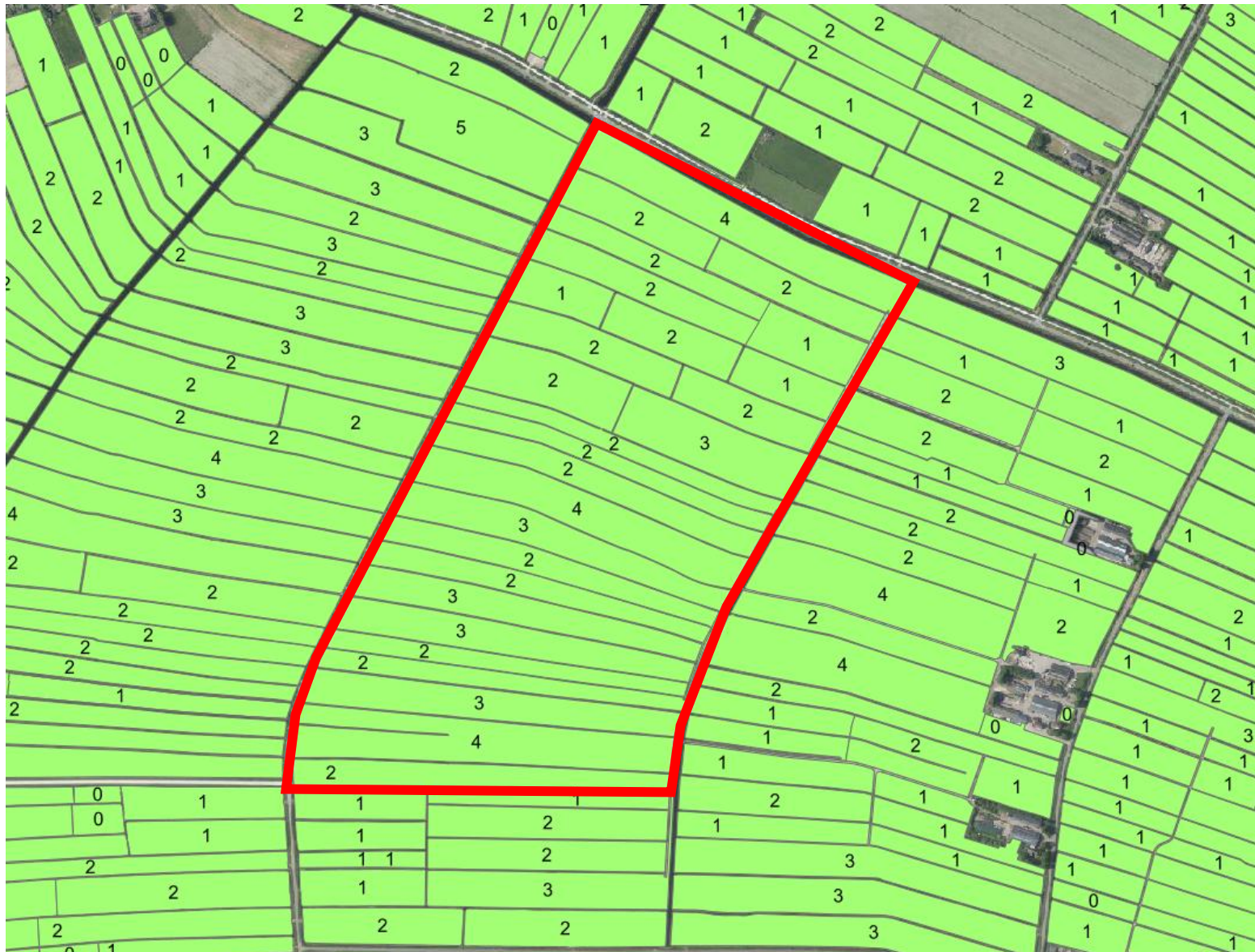
- Doelsoortgroep open grasland
- Doelsoortgroep open akkerland
- Doelsoortgroep droge dooradering.

Resultaat, omslagpunten

Benodigd aandeel zwaar beheer op gebiedsniveau voor stabiele trends is fors, bijvoorbeeld 49% voor de grutto

Resultaat, omslagpunten

Voorbeeld voor grutto

Percentage zwaar ANLb= 12.5%

- 9%

Voorbeeld voor grutto

Percentage zwaar ANLb= 25%

- 5%

Voorbeeld voor grutto

Percentage zwaar ANLb= 50%

Stabiel

Voorbeeld voor grutto

Percentage zwaar ANLb= 75%

+ 6%

Resultaat, omslagpunten

	Benodigd voor stabiele trend
Doelsoortgroep open grasland	41%
Doelsoortgroep open akkerland	16%

Grutto	49%
Gele Kwikstaart (gras)	4%

Benodigd aandeel zwaar beheer op gebiedsniveau voor stabiele trends is fors.

- 1) Grote verschillen tussen soorten!
- 2) Representatief voor de jaren 2016-2022 in termen van:
 - Kwaliteit landschap (waterpeil, openheid)
 - Kwaliteit ANLb beheer (samenstelling, uitvoering, etc.)
 - Andere factoren (niveau van predatie en bestrijding daarvan, weer, etc.)
- 3) Spreiding: in sommige gebieden minder nodig, maar in andere juist meer!
- 4) Uit een verkenning blijkt: gebieden die uit voldoende zwaar ANLb-beheer bestaan (rond omslagpunt of meer) bestaan wel, maar zijn schaars.

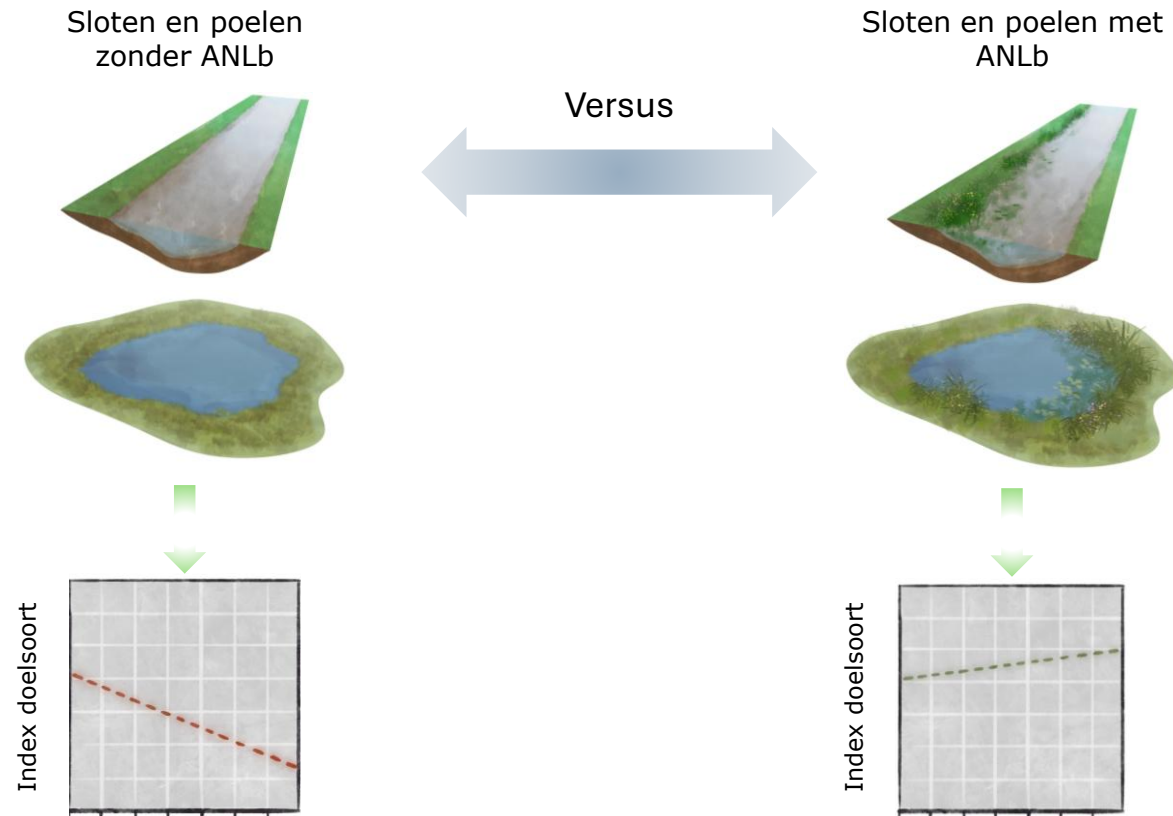
Stof tot nadenken:

- Het stabiliseren van trends van boerenlandvogels lijkt mogelijk middels het ANLb; maar het vraagt om een flinke inspanning (inzet van zwaar beheer, ruimtelijk geclusterd!);
- Doordat er momenteel weinig gebieden zijn die de benodigde normen behalen zijn de trends in de meeste gebieden met ANLb wel beter dan in gebieden zonder ANLb, maar alsnog negatief;
- De benodigde percentages ANLb (grootweg 50% zwaar beheer) doorbreken de grenzen van inpasbaarheid (25%) van individuele boerenbedrijven
- Dit wordt al heel lang gezegd en geopperd (evaluatie agrarisch natuurbeheer 2000-2006); *In de weidevogelgebieden is de kwaliteit de afgelopen 30 jaar gemiddeld niet behouden, maar achteruitgegaan, zowel bij agrarisch natuurbeheer als bij ander natuurbeheer. In natuurgebieden is het beheer te extensief geweest, bij agrarisch natuurbeheer te intensief. Voor de weidevogelgebieden onder agrarisch natuurbeheer is een veel groter aandeel zwaar beheer (bijvoorbeeld maaien na 1 juni op 20–40% van het gebied) en sterkere concentratie op de meest kansrijke gebieden nodig*

Discussiepunt 1 world cafe:

Effectief ANLb voor weidevogels vraagt om inzet van zwaar beheer dat ruimtelijk geclusterd wordt uitgevoerd. Hoe kan dit worden gerealiseerd?

M7 Sloten en poelen met en zonder ANLb

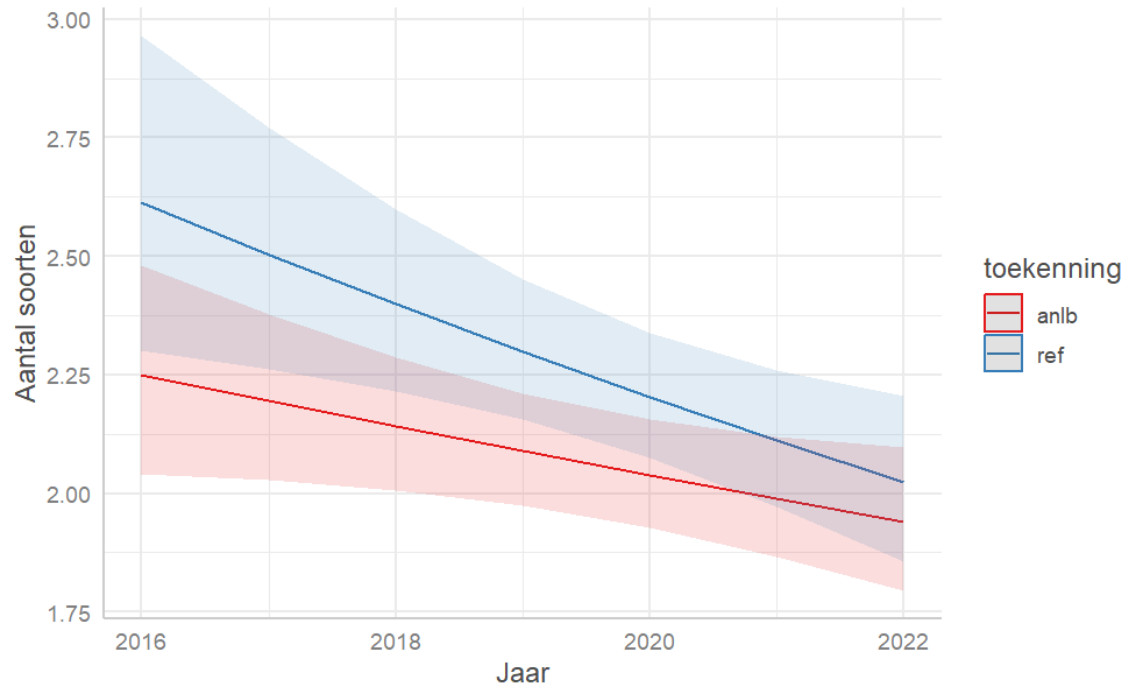
Resultaat, individuele doelsoorten

		Sloten en poelen met ANLb		Sloten en poelen zonder ANLb
	Bittervoorn		~	
	Grote modderkruiper		~	
	Boomkikker		~	
	Kamsalamander		~	
	Knoflookpad		~	
	Poelkikker		~	
	Rugstreeppad		~	

Geen significante verschillen
tussen sloten en poelen met en
zonder ANLb.

Veelal negatieve trends.

Soortenrijkdom sloten

Soortenrijkdom in sloten neemt af (zowel in sloten met als sloten zonder ANLb)

Tegenvallende resultaten door combinatie van:

- Te weinig ingrijpend beheer (ecologisch slootschonen vormt de basis van goed slootbeheer)
- Beheer op de verkeerde plek
- Externe factoren: rivierkreeften, slechte waterkwaliteit door decennialange vermeting + slechte kwaliteit inlaatwater

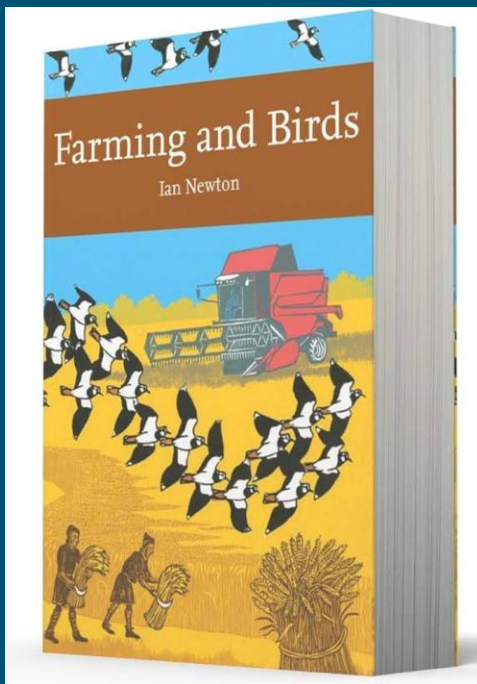
Discussiepunt 4 world cafe:

De resultaten voor vissen en amfibieën zijn alarmerend. Wat is de weg voorwaarts?

Invloedsfeer ANLb & historisch besef

Buiten directe invloedsfeer ANLb:

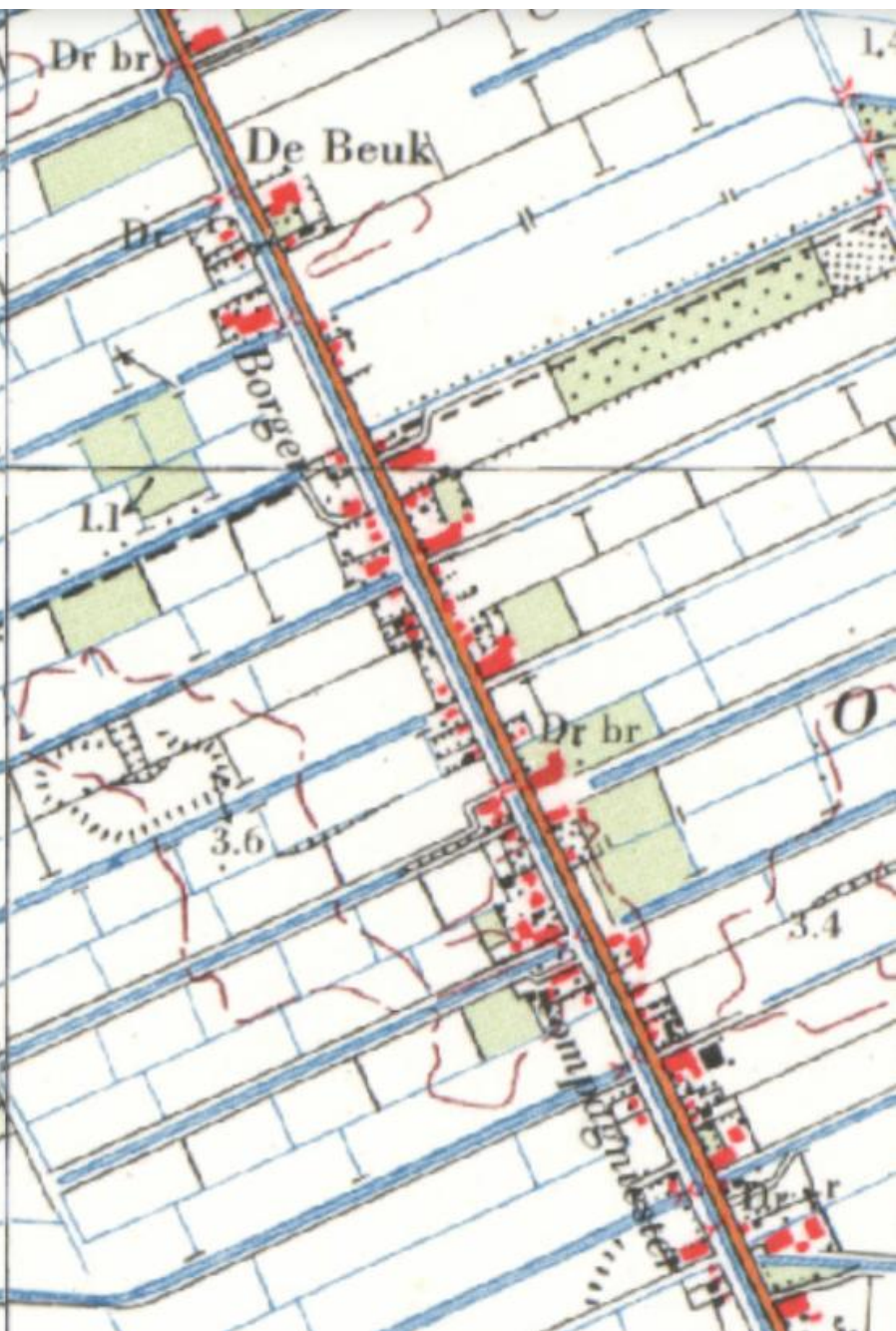
- Predatie
- Ontwikkelingen in overwinteringsgebieden
- Ziekte en jacht
- Intensivering en daarmee samenhangende verandering van de landbouw (waterpeil, gewasdiversiteit, kleinschaligheid, bestrijdingsmiddelen, gewasrotaties, heterogeniteit landschap, semi-natuurlijke elementen) (!)

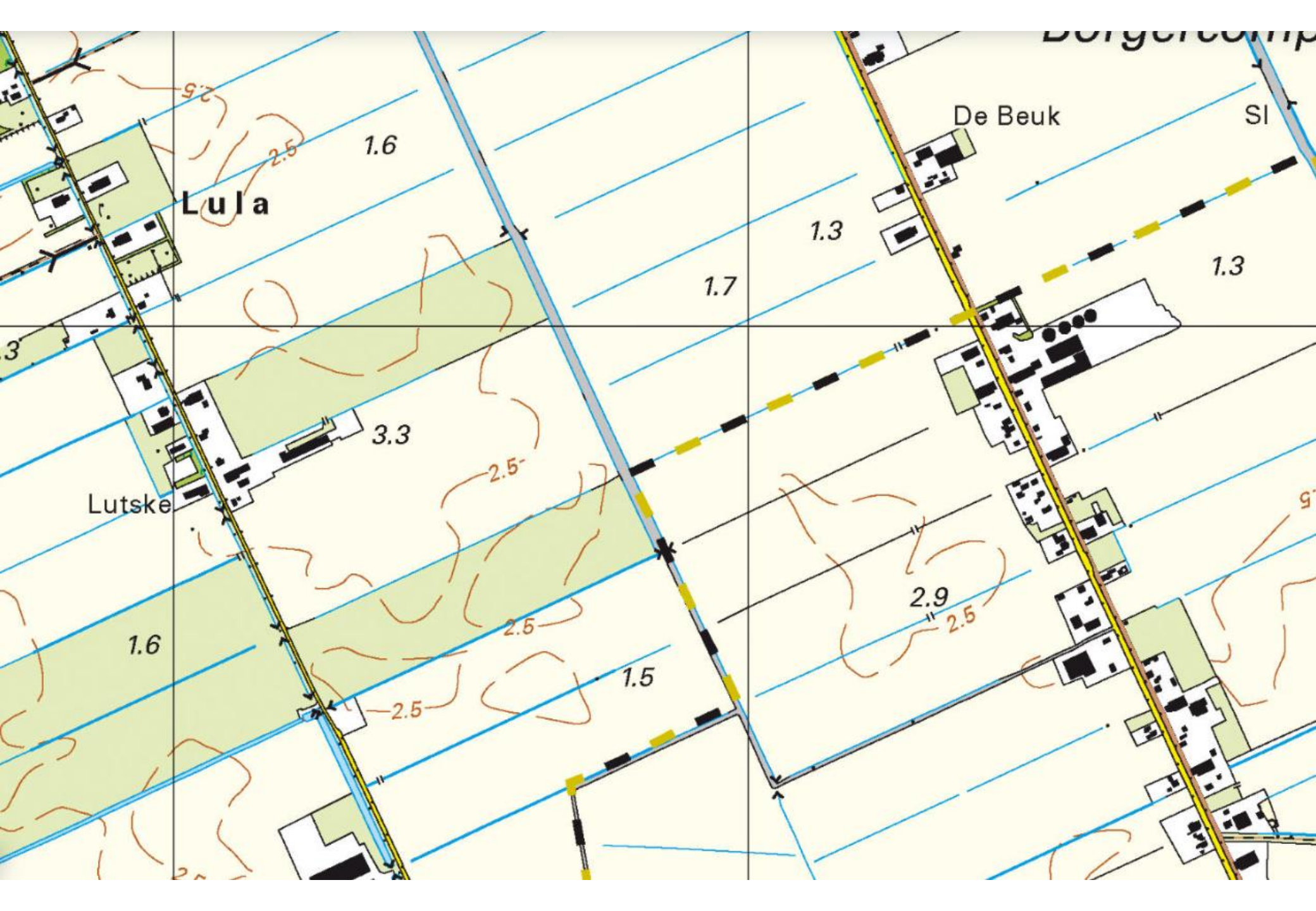

Newton, 2017

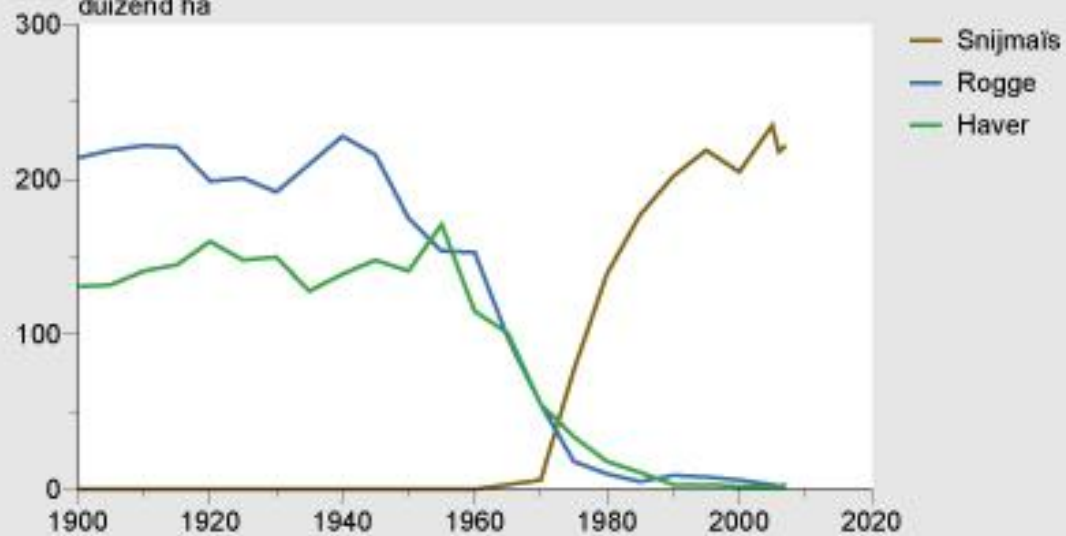
Rigal et al, 2023

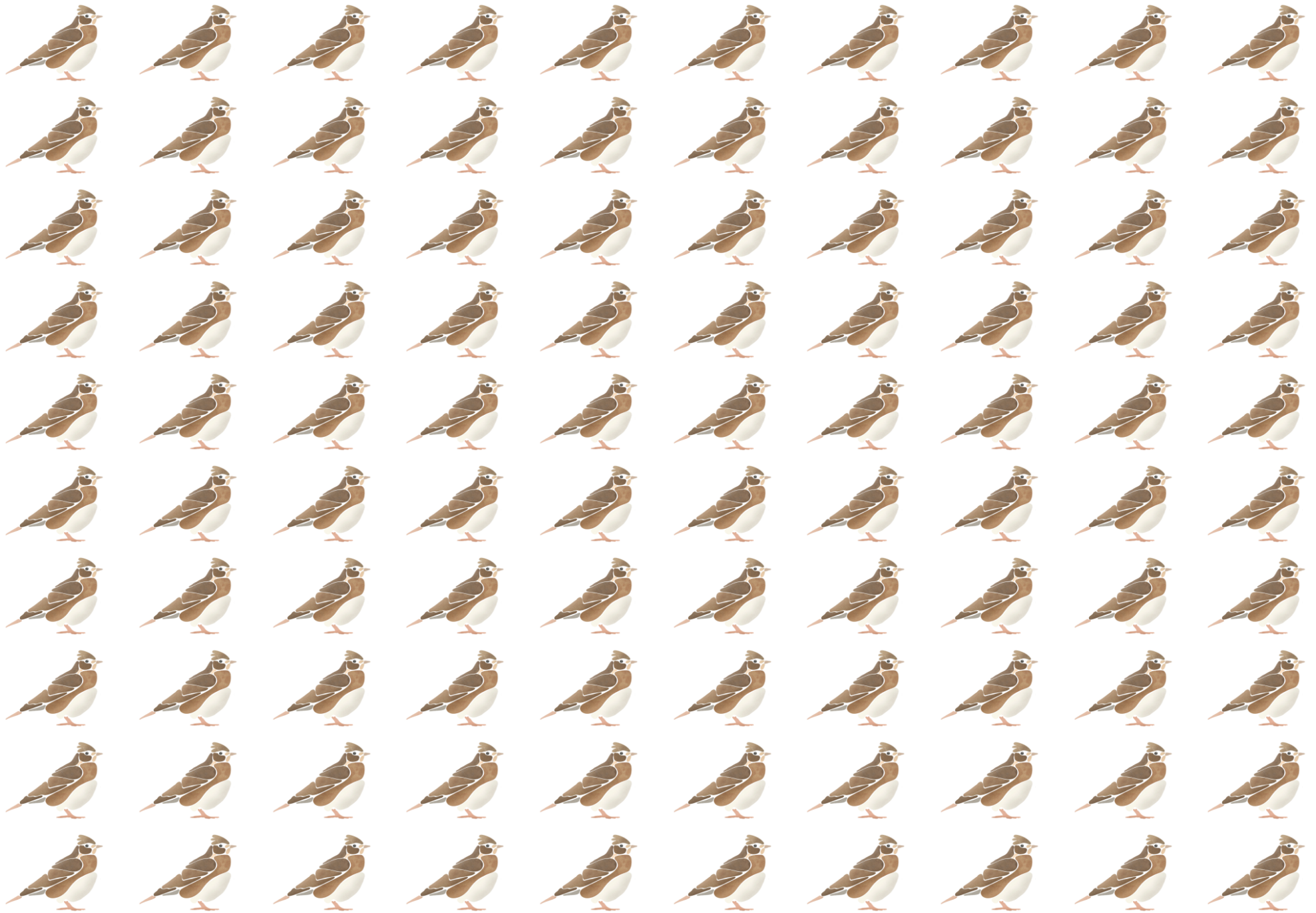
Areaal rogge, haver en snijmaïs

duizend ha

Bron: CBS, 2008.

CBS/MNC/apr08/1179

Tal van factoren buiten de invloedssfeer van het ANLb kunnen beperkende factoren vormen voor populatieontwikkeling (denk aan waterkwaliteit en kreeften voor vissen & amfibieën, en samenstelling bouwplan voor akkervogels)

Discussiepunt 2 world cafe:

De trends van de doelsoorten worden ook sterk beïnvloed door factoren die nu buiten de invloedssfeer van het ANLb liggen. Hoe moet daarmee worden omgegaan?

